

PRVI MEĐUISPIT IZ FIZIKE 1

31.03.2011.

TEORIJA:

1.1. Tijelo je lansirano vertikalno uvis nekom brzinom v_0 . Kad je bilo na visini H i imalo brzinu v prema gore, ono je eksplodiralo u 3 jednaka dijela. Zaokružite 2 točna odgovora:

- a) Pri raspadu je očuvana mehanička energija.
- b) Ukupan vektorski zbroj količina gibanja fragmenata jednak je 0.
- c) **Pri raspadu je očuvana količina gibanja.** TOČNO
- d) **Barem jedan fragment se popeo na visinu $h > H$.** TOČNO
- e) Iznosi količina gibanja fragmenata uvijek su međusobno jednaki. (1 bod)

1.2. Sila reakcije ne poništava silu akcije jer (zaokružite 1 točan odgovor):

- a) Je sila akcije veća od sile reakcije.
- b) Je sila akcije manja od sile reakcije.
- c) **One djeluju na različita tijela.** TOČNO
- d) Su one u istom smjeru.
- e) Se reakcija javi samo nakon prestanka djelovanja sile akcije. (1 bod)

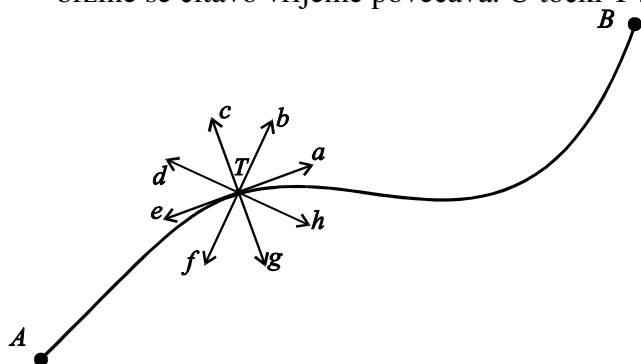
1.3. Pretpostavite da na sustav više (n) materijalnih točaka djeluje ukupna vanjska sila $\vec{F}_v$. Brzina promjene ukupne količine gibanja sustava je (zaokružite 1 točan odgovor):

- a) $\sum_{\substack{i,j=1 \\ (i \neq j)}}^n \vec{F}_{ij}$
- b) $-\vec{F}_v$
- c) $\vec{F}_v$ TOČNO
- d) $-\sum_{\substack{i,j=1 \\ (i \neq j)}}^n \vec{F}_{ij}$
- e) 0 (1 bod)

1.4. Na temelju pokusa i mjerenja slobodnog pada na predavanju, jedna je tvrdnja **neistinita** (zaokružite 1 odgovor):

- a) U Newtonovoj cijevi (*pokusu*) olovna kuglica, papirić i ptičje pero padaju jednako, pod uvjetima tehničkog vakuuma u cijevi.
- b) Tijela padaju pravocrtno u jednakim vremenima padanja (uvjeti vakuuma), sa stalnom akceleracijom $g = 9,81 \text{ m/s}^2$.
- c) Pogreška mjerenja g , ovisi o pogreški namještanja puta i pogreški vremena (elektronička ura).
- d) **Pogreška mjerenja g , ovisi samo o pogreški puta padanja dok vrijeme t mjerimo elektronički točno (bez pogreške).** TOČNO
- e) Sila pri slobodnome padu, u uvjetima vakuuma, jest $\vec{F}_G = m\vec{g}$. (1 bod)

- 1.5. Tijelo se giba od točke A do točke B duž zakrivljene putanje pod djelovanjem sile $\vec{F}$. Iznos brzine se čitavo vrijeme povećava. U točki T smjer sile je (zaokružite na slici 1 točan odgovor):

h) TOČNO (1 bod)

- 2.1. Izvedite obodnu brzinu i radijalnu akceleraciju kod jednolikog kružnog gibanja uz detaljna objašnjenja i crteže. **(2 boda)**
- 2.2. Izvedite i riješite jednadžbu gibanja za kosi hitac zanemarujući otpor zraka uz detaljna objašnjenja i crteže. Izvedite domet, visinu i maksimalni domet. **(3 boda)**

ZADACI:

1. Bicikl se giba po ravnom putu tako da mu je akceleracija dana s: $a(t) = At^2$, gdje je $A = 8 \text{ m/s}^4$. U trenutku $t=0$ bicikl je krenuo iz mirovanja iz točke na putu. U istom trenutku ($t=0$) kad se bicikl počeo gibati, iz točke na putu koja je od točke iz koje je krenuo bicikl udaljena 3 m, izbačena je lopta u smjeru vertikalno prema gore. Bicikl se giba prema točki iz koje je izbačena lopta i u trenutku prolaska kroz tu točku biciklist ulovi loptu koja pada prema dolje, na istoj visini s koje je izbačena. Kolika je početna brzina lopte? Zanimariti otpor zraka. **(4 boda)**

$$a(t) = At^2$$

$$A = 8 \text{ m/s}^4$$

$$t=0$$

$$d = 3 \text{ m}$$

$$v_0 = ?$$

Brzina bicikla:
$$v(t) = \int_0^t a(t) dt = \int_0^t At^2 dt = \frac{1}{3} At^3$$

Prijeđeni put bicikla:
$$s(t) = \int_0^t v(t) dt = \frac{A}{3} \int_0^t t^3 dt = \frac{1}{12} At^4$$

U točku na udaljenosti d od točke iz koje je krenuo, bicikl dođe za vrijeme t_1 :
$$d = \frac{1}{12} At_1^4$$

Slijedi:
$$t_1 = \sqrt[4]{\frac{12d}{A}}$$

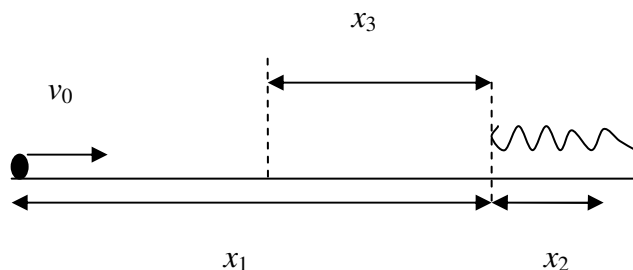
U prvoj polovici tog intervala vremena lopta je letjela prema gore dok se nije zaustavila u najvišoj točki

pa je:
$$v_l\left(\frac{t_1}{2}\right) = 0 = v_0 - \frac{gt_1}{2} \quad v_0 = \frac{gt_1}{2}$$

Uvrštavanjem izraza za t_1 dobijemo:
$$v_0 = \frac{g}{2} \sqrt[4]{\frac{12d}{A}} = g \sqrt[4]{\frac{3d}{4A}}$$

$$v_0 = 9,81 \sqrt[4]{\frac{3 \cdot 3}{4 \cdot 8}} \frac{\text{m}}{\text{s}} = 7,14 \frac{\text{m}}{\text{s}}$$

2. Tijelo mase m gurnuto je brzinom $v_0 = 10$ m/s tako da se kliže po horizontalnoj podlozi koeficijenta trenja μ . Na udaljenosti x_1 od početnog položaja nalazi se kraj opruge konstante elastičnosti k . Tijelo pri sudaru steže oprugu na putu x_2 te se vraća natrag po istom pravcu i zaustavlja prešavši put $x_2 + x_3$. Odredite koeficijent trenja μ ako je ukupni prijeđeni put tijela do zaustavljanja jednak $D = x_1 + 2x_2 + x_3 = 20$ m. **(3 boda)**

$$v_0 = 10 \text{ m/s}$$

$$D = x_1 + 2x_2 + x_3 = 20 \text{ m}$$

m, k

$$\mu = ?$$

Tijelo na kraju puta x_1 ima kinetičku energiju umanjenu za rad sile trenja na putu x_1 $\frac{1}{2}mv_0^2 - \mu mgx_1$,

koja se pretvara u potencijalnu energiju opruge i rad sile trenja na putu x_2 $\frac{1}{2}kx_2^2 + \mu mgx_2$.

Zatim se potencijalna energija opruge na putu x_2 , sva pretvara u rad sile trenja do zaustavljanja, i pri tome prevali ukupan put $x_2 + x_3$.

Ako se (2) uvrsti u (1), dobije se (3).

(4) se dobije sređivanjem (3).

$$(1) \quad \frac{1}{2}mv_0^2 - \mu mgx_1 = \frac{1}{2}kx_2^2 + \mu mgx_2$$

$$(2) \quad \frac{1}{2}kx_2^2 = \mu mg(x_2 + x_3)$$

$$(3) \quad \frac{1}{2}mv_0^2 = \mu mg(x_1 + 2x_2 + x_3)$$

$$(4) \quad \mu = \frac{v_0^2}{2gD} = 0,25$$

3. U savršeno elastičnom sudaru jedna kugla udara čeonu u drugu kuglu koja miruje. Pronađi omjer masa prve i druge kugle ako su nakon sudara brzine kugli jednake po iznosu i suprotne po smjeru? **(3 boda)**

$$m_1, m_2$$

$$v_1, v_2 = 0$$

$$\vec{v}_1' = -\vec{v}_2'$$

$$\frac{m_1}{m_2} = ?$$

Brzine nakon sudara su:

$$\vec{v}_1' = -\vec{v}_2'$$

Zakon očuvanja količine gibanja:

$$m_1 \vec{v}_1 = m_1 \vec{v}_1' + m_2 \vec{v}_2'$$

Odnosno:

$$m_1 v_1 = -m_1 v_2' + m_2 v_2'$$

Iz čega se dobije:

$$\frac{m_1}{m_2} = \frac{v_2'}{v_1 + v_2'} \quad (1)$$

Zakon očuvanja kinetičke energije:

$$\frac{m_1 v_1^2}{2} = \frac{m_1 v_1'^2}{2} + \frac{m_2 v_2'^2}{2}$$

Iz čega se dobije:

$$\frac{m_1}{m_2} = \frac{v_2'^2}{v_1^2 - v_2'^2} \quad (2)$$

Kombiniranjem (1) i (2) dobije se:

$$\frac{m_1}{m_2} = \frac{1}{3}$$